

“Dorpsgemeenschap Widar”

is een plaats in Vlaanderen waar 33 volwassenen met een verstandelijke handicap wonen en werken, samen met medewerkers en hun gezinnen. Onze werking is gebaseerd op de Rudolf Steiner heilpedagogie en – sociaaltherapie.

Wij zijn op zoek naar een

Intern wonende medewerker

voor opvang en begeleiding in één van onze 5 huizen, met affiniteit tot de biologisch-dynamische tuinbouw.

Wij zoeken ook een

Inwonend gezin

voor opvang en begeleiding in één van onze 5 huizen.

Wij verwachten van de kandidaten:

- een zorgvuldige, professionele houding tegenover onze bewoners;
- een heilpedagogische/sociaaltherapeutische opleiding of de intentie deze te volgen;
- de bereidheid deel te nemen aan onze leefgemeenschap en woongemeenschap.

Brieven met referentie en c.v. kunt u richten t.a.v. Jan Borghs, Lipseinde 43, BE-2330 Merksplas, e-mail: widar@moso.be

Urtica de Vijfsprong,

therapeutisch leef-werkgemeenschap en biologische dynamisch bedrijf, staat voor ontwikkelingsgerichte zorg en behandeling voor mensen met een verstandelijke beperking en voor mensen met een psychiatrische problematiek. Antroposofie is onze inspiratiebron.

In verband met uitbreiding van onze activiteiten is er een vacature ontstaan voor:

sociotherapeut

Taken:

- Het geven van begeleiding bij het wonen en de vrijetijdsbesteding.
- Het verzorgen van slaapdiensten.

Functie eisen:

- Een relevante opleiding op mbo niveau b.v. SPW of BZ verpleegkunde.
- De bereidheid om onregelmatige diensten te doen.
- Belangstelling en enthousiasme voor het werken in een antroposofisch georiënteerde omgeving.
- Onze voorkeur gaat uit naar jonge mensen.

Wij bieden:

- Een boeiende, afwisselende functie in een dynamische organisatie.
- Mogelijkheden voor verdere scholing.
- Werken met kleine groepen (3-8 mensen).
- Veel mogelijkheden om zelfstandig te werken.
- Salaris conform indeling in FWG 3.0.

Voor meer informatie kunt U bellen met Tineke Duyndam, coördinator sociotherapie of Maartje van Binsbergen, coördinator zorg, tel: 0575 55 34 59. Sollicitatiebrief vóór 20 november a.s. naar: Urtica de Vijfsprong, t.a.v. Tineke Duyndam, Reeoordweg 2a, 7251 JJ Vorden.

AGENDA

- 15 nov.** 15.00 – 17.00 uur
Docentenbijeenkomst
Applicatieopleiding blok II
- 16 nov.** hele dag
Themadag “Partnerschap in eindverantwoording” Antropia
- 18 nov.** 10.30 – 12.45 uur
Dagelijks Bestuur nr. 13
13.15 – 15.30 uur
Mandaatgroep Strategische Ontwikkeling
16.00 – 17.30 uur
Delegaties LOV bestuur en HPV bestuur
- 21 nov.** 16.00 – 18.00 uur
Commissie Applicatieopleiding
- 26 nov.** 13.30 – 16.00 uur
Bijeenkomst vergelijkend onderzoek
vraaggestuurde bekostiging
Parcivalzaal Zonnehuis Veldheim
- 27 nov.** hele dag
Applicatieopleiding
- 27 t/m** hele dagen
- 29 nov.** Voortgezette Opleiding thema:
de twaalf zintuigen
- 29 nov.** 14.00 – 17.00 uur
Werkgroep Onderzoek
- 2 dec.** 10.30 – 12.45 uur
Dagelijks Bestuur nr. 14
13.00 – 15.00 uur
Werkgroep Financiën
- 4 dec.** 16.30 – 18.00
Overleg delegaties HPV - AViN-bestuur
- 11 dec.** 10.15 – 12.30 uur
Coördinatoren Overleg Basis Opleidingen
- 12 dec.** 10.00 – 16.00 uur
Coaches bijeenkomst Applicatieopleiding
16.00 – 18.00 uur
Commissie Applicatieopleiding
- 13 dec.** 10.15 – 15.30 uur
Algemeen Bestuur nr. 5
- 16 dec.** 10.30 – 12.45 uur
Dagelijks Bestuur nr. 15
13.15 – 15.30
Mandaatgroep Strategische Ontwikkeling
15.30 – 17.30
ICT-presentatie door de Cortenberg groep

Verbindinkjes

Gezocht

De Federatie van ouderverenigingen zoekt titels van aan te raden boeken voor ouders van verstandelijk gehandicapte kinderen. Wie las een informatief, aanstekelijk of herkenbaar boek met ervaringen van ouders en verwanten? Geef de titel en zo mogelijk een korte samenvatting door aan Carin Dubois, Federatie van ouderverenigingen, postbus 85276, 3508 AG Utrecht, e-mail: c.dubois@fvo.nl.

**Wij verwelkomen verbindinkjes!!!
Opgave schriftelijk of digitaal aan het
secretariaat voor 21 november**

**Sluitingsdatum Verbinding nr. 63:
10 januari 2003**

COLOFON

**7e jaargang, nummer 62
november 2002**

De verbinding is het informatiebulletin van het Heilpedagogisch Verbond en verschijnt 9x per jaar. Het wordt gemaakt voor medewerkers, ouders en belangstellenden die betrokken zijn bij de heilpedagogie en sociaaltherapie. Verspreiding vindt plaats via de secretariaten van de lidinstellingen van het HPV en het HPV secretariaat. Verzending naar huisadres is mogelijk. De samenstellers behouden zich het recht voor ingezonden mededelingen te redigeren.
Inleveren kopij voor volgende verbinding vóór 10 januari 2003.

Samenstelling:

Bernard Heldt, Roelien Kort en Ageeth Koning.

Eindredactie:

Bernard Heldt.

Productie:

Buro Laga, Arnhem

Cartoon:

Janet Steenhuis, Arnhem

Redactieadres:

Secretariaat Heilpedagogisch Verbond
Baarnseweg 5,735 MK Bosch en Duin
Telefoon 030 692 71 99 - Fax 030 692 71 90
E-mail hpv@heilpedagogie.nl
Website www.heilpedagogie.nl

VERBINDING

Samen op koers

Europees Jaar van mensen met een handicap van start

De Europese Commissie publiceert recentelijk een barometer Europeans and people with disabilities. Wie denkt dat Nederlanders tolerant zijn, kijkt hier wel even op zijn neus. Nederland scoort namelijk het laagst van alle 15 lidstaten als het gaat om steun voor integratie van mensen met een handicap in de maatschappij. Dito voor de vraag om fysieke drempels weg te halen: Nederlanders sluiten de rij waar Ieren en Grieken voorop lopen. Ook ten aanzien van betere integratie van kinderen met een handicap op school zijn Nederlanders in de achterhoede te vinden, net voor de Belgen. Er is dus heel wat werk aan de winkel om integratie van mensen met een handicap in Nederland waar te maken! Het Europees Jaar van mensen met een handicap komt dus goed van pas.

Het jaar 2003 is door de EU uitgeroepen tot Europees Jaar van mensen met een handicap. Hoofddoelstelling van het Jaar is de bevordering van de maatschappelijke integratie van mensen met een beperking. Dat is nog altijd hard nodig, want ook in de 21e eeuw hebben mensen met een lichamelijke, zintuiglijke, verstandelijke of psychische beperking in ons land nog een maatschappelijke achterstand ten opzichte van niet-gehandicapte landgenoten. Dat blijkt onder meer uit een recent gehouden onderzoek door het Sociaal Cultureel Planbureau:

- Het merendeel van de mensen met lichamelijke, zintuiglijke, psychische of verstandelijke beperkingen kan geen betaald werk vinden, of werkt in een ondergewaardeerde functie.
- Een groot aantal publieke voorzieningen, zoals openbaar vervoer, onderwijsinstellingen en recreatievoorzieningen is voor hen onvoldoende bereikbaar en toegankelijk.
- Vooroordelen van niet-gehandicapte jegens gehandicapte mensen staan de maatschappelijke integratie van laatstgenoemden in de weg.

INSTELLINGSNIEUWS

Oproep Azariaschool (Zonnehuizen Veldheim Stenia)

Op het ogenblik is de Azariaschool (Zonnehuizen Veldheim Stenia) bezig met herbezinning op de

arbeidsgerichte leerweg voor leerlingen van 14 tot 20 jaar. De leerlingen krijgen al verschillende vakken, o.a.: textiele werkvormen, houtbewerking papierkartonnage, keramiek, tuin/boerderij, levensvaardigheden. Naast deze vakken zijn er cognitieve en kunstzinnige vakken en computeronderwijs. Veel leerlingen zijn ook maatschappelijk geïnteresseerd. Hun toekomstvragen zijn vaak: kan ik bij Albert Heijn werken, kan ik met kleine kinderen werken, enz. Er leven nog vele vragen bij onze jongeren. Graag zouden wij in gesprek willen komen met collega's uit de sociaaltherapie over o.a. de volgende onderwerpen:
Welke vragen stellen onze jongeren in deze tijd?
Welke kwaliteiten en werkhouding kunnen wij onze jongeren meegeven naar de voorzieningen voor volwassenen? Hoe is de aansluiting?
En natuurlijk zijn er meer onderwerpen, die in een bijeenkomst kunnen worden besproken..

Graag reacties naar: Ankie Lievegoed (coördinator midden/bovenbouw.), Thomas Heuschmid (leerlingbegeleider midden/bovenbouw). Adres: Zonnehuizen Veldheim Stenia, afd. Azariaschool, t.a.v. Ankie Lievegoed, Postbus 99, 3700 AB Zeist, e-mail: azariaschool@veldheim-stenia.nl

Thema's

Drie grote thema's zullen het Europees Jaar van mensen met een handicap beheersen: onderwijs, arbeid en recreatie/vrijtijdsbesteding. Zaken als toegankelijkheid en bereikbaarheid spelen daarbij een belangrijke rol. Rond deze thema's zal in 2003 een groot aantal activiteiten georganiseerd en projecten opgezet worden, door het Nationaal Comité of door andere organisaties.

Nationaal Comité

Teneinde het Europees Jaar van mensen met een handicap vorm en inhoud te geven, is een Nationaal Comité in het leven geroepen met de Amsterdamse burgemeester Job Cohen als bestuursvoorzitter. In het bestuur hebben vertegenwoordigers –mèt en zonder handicap- uit alle geledingen van de samenleving zitting. Een klein landelijk projectbureau, waarin mensen met en zonder handicap samenwerken, neemt het realiseren van plannen voor zijn rekening. Het Nationaal Comité gaat verder het opzetten van lokale comités stimuleren en begeleiden. Het bureau zal het daarbij zoveel mogelijk ondersteunen.

Stand van zaken op dit moment

Op dinsdag 3 december 2002 zal in de Jaarbeurs in Utrecht de 'aftrap' van het Europees Jaar voor Nederland plaatsvinden. Op die dag wordt de samenleving uitvoerig geïnformeerd over het Jaar. Voor deze dag zullen vooral lokale organisaties worden uitgenodigd.

Informatie

Wilt u meer weten over het Europees Jaar van mensen met een handicap, of over het Nationaal Comité, neem dan een kijkje op onze website www.info2003.nl

Nationaal Comité Europees Jaar van mensen met een handicap 2003, Postbus 20003, 3502 LA Utrecht, tel. 030 295 01 23, fax 030 295 01 20, e-mail comite@info2003.nl

(bewerking van het gelijknamige artikel van Ruud van Zomeren uit: Intermezzo, forum voor internationale ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van volksgezondheid, welzijn, zorg en sport)

Van Arcohove naar...

Op 1 en 2 oktober jl. zijn de bewoners van Arcohove verhuisd naar 4 woningen in Driebergen. Van 20 bewoners in 2 groepen op 1 locatie naar het wonen in 4 woningen in 5 groepen op verschillende adressen. Dit is voor de bewoners en alle andere betrokkenen een ingrijpende gebeurtenis. De naam Arcohove is gekoppeld aan het oude pand; na de verhuizing wordt deze naam losgelaten. Arcohove bestaat dit jaar 21 jaar en krijgt een nieuwe vorm, een nieuw begin, een nieuwe naam... weder – ik. Voor de nieuwe woonvoorziening is de volgende nieuwe naam zichtbaar geworden: **Wederik**

De wederik is een geneeskrachtige plant. De heldergele bloemetjes groeien in dichte trossen aan het einde van de stengels. De gewone wederik bloeit van juni tot augustus. Verwacht wordt dat de nieuwe woningen meer aansluiten bij de bewoners. Gegevens: Kantoor medewerkers/locatiehoofd: Jagersdreef 30, Driebergen, tel. 0343 51 59 25, fax. 0343 52 06 82, e-mail: wederik@itawegman.nl of pvrouwe@itawegman.nl

verder IN DE VERBINDING

- ✓ Interview met Adrienne Thier
- ✓ Actie, actie, actie.....
- ✓ 5 vragen aan Annoesjka de Bruyn
- ✓ Instellingsnieuws
- ✓ Internationaal nieuws
- ✓ En verder...
- ✓ Verbindinkjes
- ✓ Vacatures

'Wij zijn de luis in de pels'

Lobbyen, netwerken, congressen, Straatsburg en Brussel. Dat is het werkerrein van Adrienne Thier. Haar doel is om de verstandelijk gehandicapte mens en de heilpedagogie in het bijzonder, te promoten. Dat kan ze sinds anderhalf jaar als voorzitter van het Europees Samenwerkingsverband voor Antroposofische Heilpedagogie en Sociaaltherapie (ECCE).

Adrienne Thier oefende dertig jaar het beroep uit van tolk-vertaalster. Haar belangrijkste werkomgeving was de Benelux Economische Unie. Verscholen achter glas en gewapend met koptelefoon, vertaalde ze tijdens congressen en seminars Franse en Engelse sprekers. Ze keek neer op het strijdtoneel van woorden en debatten dat beneden plaatsvond. Sinds mei 2000 is Adrienne met pensioen en heeft zij 'boven' verlaten en zit nu 'beneden'. Zij hanteert sinds vorig jaar de voorzittershamer van het Europees Samenwerkingsverband voor Antroposofische Heilpedagogie en Sociaaltherapie (ECCE). Het ECCE is de afkorting van European Co-operation in Anthroposophical Curative Education and Social Therapy.

Brussel

Vanwege haar vertaalwerk woont de Nederlandse Adrienne al bijna veertig jaar in Brussel. De ambitie om ECCE-voorzitter te worden heeft de 63-jarige nooit gehad. Het was haar verstandelijk gehandicapte dochter Lucy die haar hiertoe heeft gebracht. Lucy woonde jarenlang in het heilpedagogisch en sociaaltherapeutisch instituut Iona, in het Belgische Kessel bij Antwerpen. Adrienne werd gevraagd om zitting te nemen in de Raad van Bestuur van het Iona-instituut en stemde hiermee in. Daar bleef het niet bij. In 1990 werd de Vlaamse Oudervereniging Heilpedagogie en Sociaaltherapie opgericht, waarvan zij secretaris werd. Het ECCE zag het levenslicht in 1992 en zij werd bestuurslid om de Vlaamse oudervereniging daarin te vertegenwoordigen. En sinds 2001 zit ze de vergaderingen voor. Haar gevoel voor internationale verhoudingen, opgedaan in de Benelux Economische Unie, biedt daarbij onmiskenbaar voordelen. En niet te vergeten haar drieluigheid.

Gemis

Het ECCE kent twee pijlers; ouders en instellingen. De ouders zijn met 51 procent vertegenwoordigd. "Het heeft heel wat moeite gekost om in alle aangesloten Europese Unie landen nationale ouderverenigingen op poten te zetten, maar het is gelukt." En dat is erg belangrijk, vindt Adrienne.

In het Europese Gehandicapten Forum konden lange tijd de verstandelijk gehandicapten niet of nauwelijks worden vertegenwoordigd door hun ouders. Het Forum is nu dé officiële gesprekspartner van de Europese Commissie. Geen ouders in het Forum was een groot gemis, merkt Adrienne op. "Daar is veel strijd over gevoerd. Nu kunnen zelfs ouders zitting nemen in het Forumbestuur. Het ECCE is medeoprichter van het Forum en volwaardig lid. De heilpedagogie en de sociaaltherapie kunnen daardoor mede hun invloed aanwenden op de Europese regelgeving." Ook twee andere verstandelijk gehandicaptenorganisaties zijn nu volwaardig lid van het Forum. Adrienne vindt de taak en de rol van de ouders, familie, voogden en hun organisaties zeer belangrijk. "Zij zijn de enigen die de belangen van hun gehandicapte kinderen kunnen behartigen. Het Forum zorgt ervoor dat de verstandelijk gehandicapten een stem krijgen. Wij zijn de luis in de pels en zo wordt invloed uitgeoefend op het Europees beleid. Daarbij worden wij gesteund door het Verdrag van Amsterdam, artikel 13, waarin onder meer staat dat discriminatie vanwege een handicap verboden is."

Kritiek

De erkenning van het ECCE op Europees niveau zorgt ervoor dat deuren die anders gesloten zouden blijven, nu openstaan. Kritiek op het ECCE als zou het geen invloed hebben, wijst zij van de hand. "De Europese landen kunnen niet meer zonder wetgeving op Europees niveau. Het Nederlands, en uiteraard ook het Belgische, beleid wordt afgestemd op het Europese. De Europese Commissie en het Europees Parlement kunnen niet meer om het Forum heen en dus ook niet om het ECCE." Zij merkt dat het vruchten afwerpt. "Wij zien de kentering. Europese ambtenaren laten zich steeds meer door het Forum informeren bij nieuwe regelgeving. Wij hoeven de Commissie niet meer continu achter de broek aan te zitten."

Sekte

Niet alleen op Europees niveau is het ECCE actief. Ze geeft aan dat er in sommige landen hardnekkige vooroordelen heersen over de antroposofie. "In Frankrijk bij

Adrienne Thier (foto: Mark van Seggelen)

voorbeeld verschenen berichten in de media als zou antroposofie een sekte zijn. Dit misverstand is door een handvol Franse ouders moeilijk te pareren," zegt ze met enige kwaadheid in haar stem. "Dankzij de erkenning van het ECCE op Europees niveau en dankzij ons netwerk aldaar, kunnen wij lobbyen in Frankrijk en de publieke opinie beïnvloeden. Het beeld van de antroposofie als sekte in Frankrijk is inmiddels gecorrigeerd."

Congres

Het is niet altijd zichtbaar wat de ECCE doet, geeft ze ruitelijk toe. "Belangen behartigen gebeurt doorgaans achter de schermen." Dat geldt niet voor het Europees congres dat het ECCE dit jaar in de zalen van het Europees Parlement in Straatsburg organiseerde. Het congres kreeg de naam 'Kunnen ze op ons rekenen'. Tijdens dat symposium stonden mensen met meervoudige handicaps in Europa centraal. "Dat is een groep die dreigt te worden vergeten, omdat de integratie van mensen met lichte handicap meer in de spotlichten staat. Het ECCE zet zich voor deze mensen in, zoals op het gebied van de werkgelegenheid met begeleiding, en zorgt dat zij de aandacht krijgen die zij verdienen."

Jaar van de gehandicapten

In 2003, het Europese jaar van de gehandicapte mens, staat deze medemens extra in de schijnwerpers. Er wordt aan het einde van dat jaar in Brussel een groot congres gehouden met als titel 'Europa, een plaats om te leven', waarvan het ECCE medeorganisator is. "Per land zullen een stuk of tien verstandelijk gehandicapten deelnemen aan dat congres. Deze groepen worden nu reeds voorbereid om hun deelneming aan het congres."

Mark van Seggelen

Publicaties

Eigen invloed ervaren

Bevorderen van zeggenschap voor mensen met ernstige meervoudige beperkingen.

Rita van Burgstede en anderen. Deze door het Landelijk KennisNetwerk Gehandicaptenzorg uitgegeven brochure reikt suggesties aan voor het bevorderen van zeggenschap van mensen met ernstige meervoudige beperkingen. Ze zijn met name bedoeld voor begeleiders die in de dagelijkse praktijk met deze mensen werken.

Er wordt uitgebreid aandacht besteed aan de voorwaarden om zeggenschap te bevorderen, zoals de visie van waaruit naar de persoon gekeken wordt, de wijze waarop we hem of haar kunnen leren kennen, de dialoog en ondersteunende methodieken.

Een eenvoudig boekje van nog geen 50 A5 pagina's met aansprekende foto's en ontroerende stukjes casus. Het hoofdstuk over de Visie begint met:

Eigen invloed ervaren

Een andere werkelijkheid

"Het beeld dat je hebt van mensen met ernstig meervoudige beperkingen wordt gekleurd door alles wat je weet en eerder ervaren hebt..... Hoe je je gedraagt naar de persoon hangt af van hoe je naar hem of haar kijkt." Bij Dialoog wordt bewustzijn en terughoudendheid gevraagd: "De houding die gevraagd wordt is er één van respect voor de persoon, de mogelijkheid open houden dat hij of zij ergens een mening over kan hebben, al weet je niet zeker of deze ook kenbaar kan worden gemaakt. Een uitnodigende, volgende houding hierin, waarbij je je eigen mening kent en je ervan bewust bent dat je daar bescheiden mee omgaat." En: "Waar ouders van hun kind geleerd hebben de signalen te zien en te vertalen, kunnen zij dit aan begeleiders leren als ze zich willen openstellen en geduld hebben om te wachten."

LKNG, tel: 030 230 65 90, fax: 030 231 96 41, e-mail: info@lkng.nl

Een andere werkelijkheid

Het eerste deel van een drieluik: een fotodocumentaire over ernstig verstandelijk gehandicapten, van Hapé Smeele met teksten van Evert de Vos, uitgegeven bij Servire. Een schitterend boekje met ongelooflijke mooie foto's, waar een reële visie, gepaard met humor uit

spreekt. In zijn voorwoord maakt Hans Korteweg een verschil tussen kijken en zien: "Als je iets echt ziet, heeft

dat consequenties voor je bestaan, terwijl je kijkend buiten schot kunt blijven. Daarom zijn de kijkcijfers hoog en zijn er maar weinig zieners." Hij vermeldt dat de maker van het boek niet zozeer interesse heeft in de verschijnselen, maar in de eerste plaats "in het leven in de verschijnselen, de ziel van de dingen." "Het frappante is dat ik geen gehandicapte mensen zie als ik naar de foto's kijk, geen zwakzinnigen, geen dwazen. Ik zie niet het gebrek, ik zie het vermogen: het vermogen om met grote kracht ongefilterd te beleven, zonder zelfreflectie. Ik zie de gezichten van het leven." Het goud onder de berenhuid.

Liesje

Zoeken naar woorden voor de geboorte en de dood van een bijzonder kind, door Pierre Mertens. Een vader beschrijft de geboorte van zijn ernstig gehandicapte dochter (spina bifida), haar leven en haar sterven op 11-jarige leeftijd. "Haar korte leven is het beste dat me ooit is overkomen". Uitgave The house of books, prijs € 14,—.

5 VRAGEN AAN ...

Zorgen voor antroposofische zorg in de toekomst

Wie...?

Sinds 1 oktober 2001 ben ik werkzaam als bureaucoördinator van het FAG-bureau. Een bureau dat ondersteuning en dienstverlening biedt aan patiëntenverenigingen, instellingen en voorzieningen, beroepsverenigingen en producenten die lid zijn van de Federatie Antroposofische Gezondheidszorg (FAG). Daarnaast ondersteun ik een paar uur per week het secretariaat van het ECCE (zie elders in deze Verbinding het interview met Adrienne Thier), het samenwerkingsverband van nationale koepels voor antroposofische gehandicaptenzorg en ouderorganisaties op Europees niveau.

Wat heeft je gebracht om te gaan werken in de antroposofische gezondheidszorg?

Een tweetal jaren ben ik werkzaam geweest bij de sector gezondheidszorg van een organisatieadviesbureau. Daar heb ik verschillende projecten mogen ondersteunen die gericht waren op het adviseren en invoeren van veranderingen binnen verpleeg- en verzorgingshuizen, thuiszorgorganisaties of lokale (zorg)overheden zowel op zorginhoudelijk als organisatorisch niveau. Het doen van aanbevelingen en het geven van advies stonden hierbij centraal. Daar miste ik vaak het zicht op het daadwerkelijk gebruik van een uitgebracht advies: het in de praktijk "handen en voeten" geven aan een gegeven advies was immers een zaak voor de organisatie zelf.

Dat spoorde mij aan om van baan te veranderen. Ik ben toen als staffunctionaris werkzaam geweest in een holding van verpleeg- en verzorgingshuizen voor ouderen met psychogeriatrische problematiek. Binnen deze huizen kon ik zelf meewerken aan het "handen en voeten" geven van ontwikkelingen binnen de gezondheidszorg, zoals bijvoorbeeld het invoeren van een zorgdossier, het

opzetten van een kwaliteitssysteem of het realiseren van extramurale zorgprojecten en een verpleegunit. Na 5 jaar met veel plezier dit werk gedaan te hebben was er een moment van bezinning aangebroken: verder in deze sector van de gezondheidszorg of een nieuwe gezondheidszorghorizon verkennen?

De unieke kans deed zich voor dat het FAG-bestuur een coördinator zocht voor het FAG-bureau! En zo ben ik eigenlijk in een ander uitdagend veld van de gezondheidszorg geland. Toen kort daarop aan mij de vraag werd gesteld om het ECCE te ondersteunen, werd de uitdaging alleen maar nog interessanter. Ik werd betrokken bij de voorbereidingen en de organisatie van het Europees congres in Straatsburg.

Heeft het werken in de antroposofische zorg je tot andere inzichten gebracht?

Niet echt andere inzichten ten aanzien van zorg- en hulpverlening, het organiseren daarvan voor cliënten of het ondersteunen bij het organiseren voor met name beroepsbeoefenaren of zorgorganisaties. Ik ben wel tot het inzicht gekomen dat er een zeer waardevol veld binnen de gezondheidszorg is, namelijk antroposofisch geïnspireerde gezondheidszorg, dat veel meer aandacht zou moeten krijgen en meer onder de aandacht gebracht zou moeten worden, dan nu het geval is!

Wat spreekt je aan en heb je specifieke wensen m.b.t. je werk?

Wat me aanspreekt is de gedrevenheid om vanuit een bepaalde zienswijze/mensbeeld zorg op een andere, aanvullende manier aan cliënten aan te bieden. De uitdaging in mijn werk als bureaucoördinator en natuurlijk

Annoesjka de Bruyn

ook bij het ECCE, zit in het zo goed mogelijk ondersteunen van die beroepsbeoefenaren, organisaties of andere personen en groepen die zich inzetten om deze zorg en hulpverlening te realiseren.

Dat betekent voor het FAG-bureau ook een verbreding van de eigen horizon: ondersteuning in de vorm van administratieve werkzaamheden, het geven en verzamelen van informatie, het begeleiden van projecten, oftewel actief en signalerend bewegen en zoeken naar nieuwe wegen om de juiste ondersteuning te kunnen geven aan onze cliënten, de leden van de FAG.

De kunst is een goede balans te vinden tussen datgene wat mensen motiveert en stimuleert om in dit veld van de gezondheidszorg werkzaam te zijn (en te blijven!) en de toch meer benodigde bedrijfsmatige ondersteuning. Als het FAG-bureau daarin een belangrijk aandeel kan leveren is mijn wens in dit werk vervuld!

Kun je 5 trefwoorden noemen die verband houden met jou en je werk?

Enthousiasme, Verandering, Dynamiek, Samenwerking, Respect.

STUDIE-, OPENDAGEN EN SYMPOSIA

Autisme, medicijnen en voeding

Aan deze onderwerpen zal op 16 november 2002 een themadag worden gewijd in de Reehorst te Ede.
Informatie: NVA, Prof. Bronkhorstlaan 10, 3723 MB, Bilthoven

Conference European Association of Service Providers for Persons with Disabilities

Op 6 december 2002 vindt in Gent dit congres plaats. Het congres is bedoeld om een internationaal kenniscentrum tot het voorkomen van en reactie op seksueel misbruik bij mensen met een leerprobleem te lanceren. De congreestaal is Engels. Vertaling voor Franse, Duitse en Nederlandse congresgangers.

Informatie: European Association of Service Providers for Persons with Disabilities, t.a.v. Joan Lesseliers, Oudergemlaan 63, 1040 Brussel, België, fax: +32 2 230 72 33, e-mail: Joanlesseliers.easpd@skynet.be

'Communiceren met uw achterban', symposium voor bestuurders en managers van verenigingen

Over bestuurlijke organisatie, strategie, marketing en communicatie.

Datum: 10 december 2002, 13.00 – 17.30. Locatie: Willem II Stadion te Tilburg. Kosten: € 395,- (het Handboek voor Bestuurders en Managers van Verenigingen t.w.v. € 49,50 is inbegrepen).
Informatie: Elsevier bedrijfsinformatie, de heer E. Blok, tel: 070 441 51 61.

Prestatie en prestige: samenwerken of concurreren

Dit is de titel van een werkconferentie van het Ruth Cohn Instituut voor TGI die plaatsvindt op 31 januari 2003. Op deze dag ontdekt u hoe een procesgerichte benadering tot gewenste resultaten leidt zodat alle deelnemers tot hun recht komen en prestige verwerven en wat het voor u betekent "ergens aan te beginnen en niet te weten waar u uitkomt". Deelname aan deze dag is mogelijk als u ervaring heeft met taakgroepen. Zowel mensen uit het bedrijfsleven als uit de hulpverlening, gezondheidszorg of onderwijs zijn van harte welkom. Plaats: Academisch Genootschap, Parklaan 93 te Eindhoven. Kosten: € 175 en € 145 voor leden. Contactadres: Ruth Cohn Instituut voor TGI – regio Lage Landen, Postbus 404, 6300 BA, Valkenburg aan de Geul, tel. 043 601 16 52, fax. 043 601 16 54, e-mail: info@tgi-forum.com

Studiedag Problemen met impulscontrole en onaangepast gedrag bij mensen met een verstandelijke handicap

Studiedag op donderdag 6 februari 2003 in opleidingscentrum "Cello" te Rosmalen. De dag begint stipt om 9.30 uur. De dag richt zich in hoofdzaak tot psychologen, (ortho)pedagogen en psychiaters. De docent is prof. Dr. A. D?sen.

Voor meer informatie: W.I.V. vzw, Postbus 40, 4550 AA Sas van Gent, tel. 06 51 51 79 94, e-mail: werkcentrum@yucom.be

Het Spiegelpaleis een interactieve studiedag voor eenieder die aan personen met een verstandelijke handicap meer zelfbeschikkingrecht wil geven

Deze dag richt zich tot begeleiders en leidinggevenden en vindt plaats op woensdag 26 februari 2003 in opleidingscentrum "Cello" te Rosmalen. De dag begint om 9.30 uur en wordt begeleidt door Ronny Dierendonck.

Voor meer informatie: W.I.V. vzw, Postbus 40, 4550 AA Sas van Gent, tel. 06 51 51 79 94, e-mail: werkcentrum@yucom.be

Driedaagse opleiding train-de-trainer-cursus Communicatie met (zeer) ernstig verstandelijk gehandicapte mensen

Deze cursus wordt gegeven door Miriam Roemer, orthopedagoge, op 31 maart, 7 en 14 april 2003 telkens van 9.00 tot 16.30 uur in opleidingscentrum "Cello" te Rosmalen. De cursisten dienen aan de volgende voorwaarden te voldoen: HBO opleiding of universitaire opleiding, werkzaam zijn met deze doelgroep, de drie cursusedagen kunnen volgen en de bedoeling hebben de verworven kennis over te dragen binnen de eigen voorziening.

Voor meer informatie en inschrijvingsformulieren: W.I.V. vzw, Postbus 40, 4550 AA Sas van Gent, tel. 06 51 51 79 94, e-mail: werkcentrum@yucom.be

En verder...

De nieuwe strategie van de VGN

Bij de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) is de discussie over een nieuwe strategie zojuist afgerond. De belangrijkste verandering is volgens voorzitter Paul Bottelier dat de brancheorganisatie zich in het vervolg meer zal concentreren op belangenbehartiging. "Anderhalf tot twee jaar geleden wierp de VGN zich vaak op als vertegenwoordiger van de verstandelijk gehandicapten. We gaan ons nu wat bescheidener opstellen. We laten het woord eerst over aan de cliënten- en ouderorganisaties. Des te sterker kunnen wij ons inzetten voor de belangen van onze instellingen". Tegelijkertijd wil de VGN af van de heersende klaagcultuur. Bottelier: "De houding van 'al het leed komt over ons heen'. En 'het gaat niet goed dus de overheid moet voor meer geld zorgen'. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat tachtig procent van de werknemers voor hun 45ste de gehandicaptenzorg verlaat omdat ze zich niet voldoende gewaardeerd voelen. Dan kun je wel om meer geld vragen, maar je kunt er ook voor zorgen dat mensen pas op hun 55ste de zorg verlaten omdat ze zich wél gewaardeerd voelen."

De VGN is niet over één nacht ijs gegaan. Ze heeft onderzoek laten verrichten naar de politieke, economische en sociale omgeving van de gehandicaptenzorg. Wat komt er op de sector af? Bottelier geeft een opsomming: individualisering, vergrijzing, mondige cliënten en een samenleving die steeds meer multicultureel wordt. Bovendien blijft het Budgettair Kader Zorg vooralsnog bestaan, is de arbeidsmarkt krap en zijn er nog steeds wachtlijsten.

Ook is de VGN te rade gegaan bij machtige brancheorganisaties zoals VNO-NCW en MKB Nederland. Die drukten de VGN op het hart om zich vooral te beperken. Bottelier: "De werkgeversorganisaties spreken zich ook niet uit over consumentenbelangen, daar heb je de Consumentenbond voor. Je moet de rollen helder houden. Als je je over alles uitspreekt dan verzwak je je invloed".

Dit alles heeft geleid tot het formuleren van zes thema's waarop de VGN zich de komende jaren gaat profileren: *cliëntenprofielen, kwaliteit, vraaggestuurde bekostiging, wachtlijstaanpak, arbeidsmarkt en informatievoorziening*. Nog dit najaar moeten deze thema's omgezet worden in een businessplan.

Uit: ZorgVisie oktober 2002

Mag ik me even voorstellen

Ik ben Ageeth Koning en sinds 1 september 2002 werkzaam bij het bureau van het Heilpedagogisch Verbond. Mijn taken zijn o.a. de Verbinding, de ondersteuning van het Dageelijks en het Algemeen

Bestuur van het HPV en de diverse mandaatgroepen en uiteraard alle andere voorkomende werkzaamheden binnen het bureau. In mijn vrije tijd doe ik vooral leuke dingen met mijn dochter van 16 jaar, zoals sporten en het bijwonen van concerten (ze wil graag naar het conservatorium) en als er nog tijd over is, staan er vaak etentjes met vrienden op de agenda.

De antroposofie was mij geheel onbekend voordat ik bij het HPV kwam, maar na twee maanden hier werken en vooral veel lezen wordt een en ander mij al iets duidelijker. In ieder geval heeft het mijn interesse enorm gewekt. Tot nu toe heb ik het erg naar mijn zin bij het HPV bureau, heb al veel mensen leren kennen en hoop nog veel meer mensen hier tegen te komen.

Red de antroposofische geneesmiddelen

De antroposofische artsen, patiënten en farmaceuten gaan vanuit de Federatie Antroposofische Gezondheidszorg FAG openlijk de strijd aan voor het behoud van de antroposofische geneesmiddelen in ons land. Zij roepen iedereen die hart heeft voor de antroposofische geneeskunde op, om zich solidair te verklaren. Je kunt een handtekening zetten onder een petitie aan regering en parlement op de speciale website www.antroposofica.nl. Met hetzelfde doel worden antwoordkaarten verspreid via antroposofische artsen en instellingen.

Na vijftien jaar touwtrekken komt de strijd rond nu tot een hoogtepunt. De Nederlandse overheid wil overgaan tot een verbod van een belangrijk deel van de antroposofische geneesmiddelen. De antroposofische artsen, patiënten en farmaceuten weigeren pertinent zich daarbij neer te leggen. Het verbod van circa 1000 vaak belangrijke medicijnen, zoals Iscador, Cardiodoron en Biodoron, zou aan 150 voorschrijvende antroposofische artsen het belangrijkste deel van hun medicatie-mogelijkheden ontnemen. Meer dan 200.000 patiënten kunnen dan niet meer behandeld worden zoals ze dat zelf wensen.

Wat is er aan de hand? Antroposofische geneesmiddelen zijn al sinds 1920 op de Nederlandse markt. Een deel ervan is bereid volgens homeopathische receptuur en valt onder de registratieprocedure voor homeopathische geneesmiddelen. Voor dit deel is er geen probleem. Een ander (veel belangrijker) deel van de antroposofische geneesmiddelen is niet bereid volgens homeopathische receptuur. Het is *dit* deel, waarvoor tot nu toe geen passende registratiemogelijkheid bestaat. Vanaf 1986 is aan de Nederlandse overheid veelvuldig maar tevergeefs daarom gevraagd. De artsen en farmaceuten hebben zelfs op verzoek van de overheid in 1998 een complete conceptregeling gemaakt, die echter aan de kant werd geschoven.

Geen geneesmiddel

De overheid lijkt te volharden in haar afwijzende opstelling, terwijl ze zelf heeft geweigerd een registratiemogelijkheid te ontwikkelen. "Het ministerie van VWS wil de klassieke antroposofische medicijnen wel toestaan, maar niet als *geneesmiddel*. Het laat producenten de keus tussen registratie als gewoon, allopathisch geneesmiddel of als product onder werking van de Warenwet", aldus Hans Nijmens, directeur van Weleda Nederland en een van de initiatiefnemers van de actie. "Maar registratie als allopathisch geneesmiddel vraagt om zeer kostbaar, klinisch onderzoek. Daarvoor zijn de opbrengsten van deze 'kleine' medicijnen ontoereikend. Bovendien geeft de overheid zelf toe, dat bij de met ons vergelijkbare homeopathische geneesmiddelen deze onderzoekswijze niet zinvol kan worden toegepast. Ook verspreiden als warenwetproduct kan niet. Dat houdt in dat ze niet meer per injectie mogen worden toegediend, wat voor veel antroposofica noodzakelijk is. Bovendien worden ze dan ook niet meer vergoed als medicijn. In feite laat de overheid ons dus de keuze tussen de kogel of de strop. We kiezen voor geen van beiden en zullen er gezamenlijk voor zorgen dat deze belangrijke geneesmiddelen hoe dan ook voor de patiënten beschikbaar blijven. Met de steun van alle patiënten en sympathisanten en de civiele bodemprocedure die we zijn begonnen tegen de Staat der Nederlanden moet ons dat lukken".

De nieuwe Europese richtlijn

De organisaties vinden het gedrag van de overheid des te onbegrijpelijker, omdat er in de Europese Unie nieuwe richtlijnen in de maak zijn voor geneesmiddelen uit zogeheten niet-conventionele geneeswijzen. Over een paar jaar kunnen die een eigen registratie krijgen, hetgeen ook soelaas zou bieden aan de antroposofica. De Nederlandse overheid wil daar echter niet op wachten en gaat nu optreden tegen geneesmiddelen die al 80 jaar door universitair geschoolde artsen worden voorge-

schreven, waarvan honderdduizenden patiënten gebruik maken en waarvoor binnen enkele jaren een passende registratiemogelijkheid zal bestaan.

Daarom verlangen de antroposofische artsen, patiënten, en producenten thans van de Nederlandse overheid dat zij onmiddellijk een (tijdelijke) registratiemogelijkheid voor deze geneesmiddelen ontwikkelt in afwachting van nieuwe Europese richtlijnen. Verder eisen zij dat in een overgangperiode de betreffende geneesmiddelen via de eigen apotheek beschikbaar kunnen blijven.

Hans Nijmens

Wilt u verdere informatie en deze actie ondersteunen? Surf dan naar www.antroposofica.nl en onderteken de petitie, met de mogelijkheid daaraan een persoonlijke noot toe te voegen, die onder de aandacht van Tweede Kamer en de fungerend minister De Geus wordt gebracht.

Bewerking van het artikel Aktie, Aktie, Aktie! uit de FAG-krant oktober 2002

WELEDA - Onderzoek maakt veel zichtbaar

Ongeveer tachtig jaar geleden zijn de eerste antroposofische geneesmiddelen bereid. Soms waren deze middelen bekend vanuit de homeopathie, soms ook ontstonden ideeën voor geheel nieuwe geneesmiddelen. Zo werden in de loop van de tijd ruim tweeduizend antroposofische geneesmiddelen ontwikkeld.

Inmiddels hebben de middelen hun werkzaamheid in de praktijk bewezen. In de laatste decennia is er echter naast goede ervaringen ook steeds meer behoefte gekomen aan de wetenschappelijke onderbouwing van antroposofische geneesmiddelen. Verschillende onderzoekers hebben inmiddels volgens diverse wetenschappelijke methoden aangetoond dat antroposofische geneesmiddelen het zelfregulerend vermogen van het lichaam stimuleren. Een bijzondere methode is die van Klopp. Hij maakt met een microscopische videocamera opnamen van het lichaam zodat de werking van de middelen in het lichaam werkelijk zichtbaar wordt.

Omdat Weleda ook onderzoek naar naar antroposofische geneesmiddelen in Nederland graag wil stimuleren, is enige tijd geleden de stichting Weleda Berichten Lezers voor Onderzoek in het leven geroepen. Deze gaat nu een bijdrage leveren aan twee onderzoeken, één naar de werking van Iscador en de ander naar de werking van Biodoron. Een belangrijke ontwikkeling, want zoals Rainier Dierdorf, Hoofd van de afdeling Onderzoek en Ontwikkeling van de Weleda Groep, het uitdrukt: "Onderzoek is het kapitaal voor de toekomst van de mens."

Informatie: Weleda, Postbus 680, 2700 AR Zoetermeer, tel.: 079 363 13 35.

FAG- wens: Nationaal congres!

De FAG wil een nationaal congres voor beleidsmakers over het onderwerp Salutogenese, als onderdeel van een "drieslag".

Uitgangspunt

Het is noodzakelijk dat de grondgedachten van de antroposofische zorg in de toekomst worden ingezet in de richting van: "andere gezondheidszorg met andere doelen". De kern daarvan is: niet méer van hetzelfde, maar in plaats van een materiële oriëntatie een spirituele oriëntatie.

Diagnose van het systeem

Het huidige gezondheidszorgsysteem maakt de mens steeds meer afhankelijk van technologisch vernuft, of sterk output gestuurde zorgverlening. Het technologisch vernuft blijkt uit de steeds verfijnder diagnostiek, medisch technieken en steeds nieuwere medicijnen met sterk toxische werking. De output gestuurde zorg blijkt uit de rationalisering van de dienstverlening in bijvoorbeeld omschrijving van zorgverstrekkings, en het tot op de details meten van de inzet daartoe en de kosten ervan.

Velen voelen aan dat bij het tot het absurde volgen van een materiële oriëntatie de vraag naar zorg de pan uit zal rijzen, en dat de kosten volstrekt onbetaalbaar zullen worden. ►

VERVOLG En verder...

Een kleinere groep daarbinnen heeft juist het gevoel in plaats van beter, steeds zieker te worden. Een extra aandachtspunt is de marginale meerwaarde. De gezondheidswinst van medicijnen en technologieën is minimaal ten opzichte van de enorme kosten; soms slaat deze winst zelfs om in verlies. Tenminste 20% van de ziektes is door het gezondheidszorgsysteem zelf veroorzaakt.

Het andere antwoord

Er moeten andere antwoorden op de vragen komen. Daarbij kan gevoegd worden het toenemend verlangen naar een gezondere omgeving, een natuurlijker voeding en een meer organische veeteelt, land- en tuinbouw. Hierop moeten de acties vanuit het antroposofische veld gericht zijn.

Het antwoord is gelegen in het begrip 'salutogenese': geen antroposofisch begrip, voor het eerst gebedigd door een Israëlische gezondheidssocioloog, en sindsdien vooral in de VS herkend en vormgegeven. Het begrip duidt op het zelfherstellend vermogen van de mens. Waarom wordt de ene persoon wel en de andere niet ziek, terwijl hun condities gelijk lijken te zijn? Kennelijk zijn sommige mensen in staat, om het zelfherstellend

vermogen aan te boren. Sommigen doen dat vanuit het sterke geloof in de mogelijkheid van de eigen overleving; anderen in het gevoel verbonden te zijn met scheppende krachten in henzelf en in hun omgeving. Dit 'ander licht' vermindert de afhankelijkheid van technologie en brengt de mens al dan niet bewust terug tot zichzelf en zijn eigen krachten. We zouden van een ander 'paradigma' kunnen spreken.

Drieslag: de eerste slag: de werkers in het veld

De Medische Sectie Raad (het antroposofisch veld in Nederland) heeft in het voorjaar van 2002 een dagcongres georganiseerd over het begrip Salutogenese. De FAG heeft dit gedachtegoed tot zich genomen en besloten hiermede verder te gaan.

De tweede slag: het onderzoek

Het Louis Bolk Instituut wil een meerdaags internationaal congres organiseren waarin wereldwijd de stand van het onderzoek op het punt van Salutogenese wordt uitgewisseld en verder gebracht. De FAG neemt deel aan de voorbereidingen voor en de organisatie van dit congres. Het congres vindt plaats van **14-17 mei 2003**. Aanmelding via www.suchislife.nl of info@louisbolk.nl.

De derde slag: antroposofische gezondheidszorg nationaal

Het thema is de Salutogenese van het gezondheidszorgsysteem. Hiervoor zal een pakkende werktitel worden gezocht. Dit nationaal congres zal in het najaar 2003 of voorjaar 2004 plaatsvinden. Om de beoogde werking van actie zich te laten uitstreken tot spiritueel verwante individuen en groeperingen, is het nodig dat een en ander over de eigen groep wordt heen getild. De uitwerking hiervan zal zich ook moeten vertalen in een ander zorgstelsel, of in het toelaten van eigen varianten binnen het zorgstelsel. Een dergelijk stelsel kan op korte termijn verwacht worden.

Uitwerking

De FAG gaat een voorbereidingscommissie vormen, waarbij voorzitter, secretaris en bureaucoördinator van de FAG de spil zullen vormen. Getracht wordt de voorbereidingskosten te betalen vanuit het eigen FAG-budget, hoe beperkt dit ook is. Tevens zal gezocht worden naar sponsorgelden. ■

Bewerking van het gelijknamige artikel van Huib van den Doel uit de FAG-krant oktober 2002

VERVOLG INSTELLINGSNIEUWS

Reünie op Zonnehuizen Veldheim Stenia

foto Bernard Heldt

Een grootse dag. Aanvankelijk was gedacht dat er misschien 250 mensen zouden komen, nou het werden er 500! In allerij was er op het laatste moment een grote evenemententent gehuurd, waar de brandweer nog even vergunning voor moest verlenen! De Facilitaire Dienst van de Zonnehuizen staat echter voor niets en alles kwam keurig op z'n pootjes terecht. Het kostte de initiatiefneemster en organisatrice Alexandra Buijsman een aantal slapeloze nachten, maar de stemming op zaterdag 12 oktober j.l. werd bijzonder goed. Veel oud-pupillen en oud-medewerkers zagen elkaar na tientallen jaren weer terug: het was één groot omhelzingsfeest! Vanuit Bronlaak was er een bus met 50 bewoners gekomen. Gelukkig waren de klaslokalen van de Azariaschool ingericht als gesprekshoekjes, want er viel veel te vertellen. Overal klonken vragen om herhaling.

Een hoogtepunt was de aandacht voor het 50-jarig jubileum van 'zuster Miëp'. Iedereen kende haar en hield van haar. Een persoonlijk getinte toespraak door Wim van der Lans en een prachtig schilderij van Thea Giessen, vielen bij zuster Miëp en de aanwezigen in zeer goede aarde. Mevrouw Nel Lievegoed-Schatborn, eregast van deze dag, beklom spontaan het podium om zuster Miëp toe te spreken, waarbij ze nog een paar oude herinneringen op kon halen. Verschillende oud-pupillen hielden de feeststemming met muzikale presentaties goed op peil. Houdt je geschiedenis wakker, dan bundel je je kracht!

Expositie Karmijn weefopleiding op maat

Op zaterdag 14 december 2002 van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag 21 december 2002 van 10.00 tot 16.00 uur vindt een expositie plaats van de eindwerkstukken van de cursisten van Karmijn. Plaats: Arnhemse bovenweg 285b te Driebergen. In Driebergen is de weefopleiding gevestigd. Hier komen cursisten o.a. vanuit Schoorl, Texel, Amsterdam en Velp wekelijks twee dagen naar hun 'weefopleiding op maat'. Twee jaar lang hebben ze het vak weven uitgediept. Het is een vakopleiding op maat dat wil zeggen afgestemd op de doelgroep, namelijk mensen vanaf 18 jaar met een lichte verstandelijke handicap of voor mensen die anderszins speciale begeleiding nodig hebben.

Eén van de deelnemers schrijft:

"In het begin zijn we vooral bezig geweest met simpele dingen. Hoewel ik van toeten noch blazen wist van weven en der-

gelijke, heb ik het uiteindelijk geleerd. We hebben het in drie stukken verdeeld. De theorie: hoe moet je weven en alles wat je er theoretisch van kon oppakken. Kunstzinnige vorming: van kleurenleer via allerlei vormen tot een compleet weefontwerp. En als laatste het weven zelf. Hier ben ik een stuk vooruit gekomen. Als ik het eerste weefwerk vergelijk met de laatste zijn de zijanten een stuk beter geworden en de inslag goed en regelmatig".

Karmijn biedt een vakopleiding aan waarin het weven in al haar facetten behandeld wordt. Er wordt een leer- en doeboek gebruikt, dat speciaal ontwikkeld is voor deze doelgroep. Eenvoudige tekst en veel tekeningen en foto's. Kunstzinnige vorming is een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Er worden stalen geweven en in het laatste jaar van de opleiding is er ook ruimte om een eigen eindwerkstuk te maken. Er zijn prachtige werkstukken die op deze expositie te zien zijn.

De cursisten kunnen u vertellen over het plezier dat ze beleefd hebben aan deze vakopleiding. Ze hebben nieuwe vaardigheden geleerd en zich persoonlijk en op sociaal vlak verder ontwikkeld.

Beide expositiedagen is het hele werkplaatsencentrum geopend zodat u ook een kijkje kunt nemen in de hout- en keramiekafdeling, in de weverij en het atelier.

Karmijn start in januari 2003 met de volgende 'Weefopleiding op maat'. Informatie: tel. 0343 51 40 19.

Zorghuis Helios gaat volgende fase in

Stichting Zorghuis Helios wil een zorghuis verwerklijken binnen een nieuw te bouwen ecologische wijk in Zutphen voor zes MCG-ers en zes "Begeleid Zelfstandig Woners". Het initiatief wordt gesteund door heilpedagogische instellingen, de woningbouwvereniging en de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting. Helios heeft zich tot doel gesteld om haar bewoners zo veel mogelijk op te nemen in de sociale omgeving van de wijk.

De zorg binnen Helios wordt gegeven vanuit de principes van de antroposofische orthopedagogie. Waar bewoners specifieke vragen hebben die dit terrein overstijgen – en dit geldt met name voor de verpleegkundige zorg aan mensen met een meervoudig complexe beperking – streeft Helios naar een eigen deskundigheidsontwikkeling. Contacten met de reguliere zorg worden daarbij uitdrukkelijk gezocht. Ook voor de "Begeleid Zelfstandig Woners" wordt gestreefd naar daadwerkelijke integratie in de maatschappij. Sinds begin september beschikt Helios ook over een fraai schetsontwerp, waaruit de centrale positie die Helios in de wijk gaat innemen duidelijk naar voren komt.

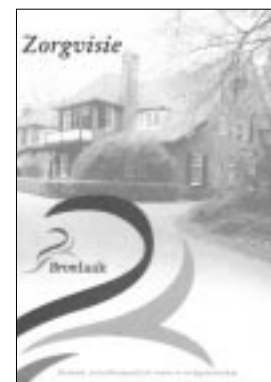
Eind september ontving het bestuur uit handen van de burgemeester de "Toekomstprijs 2002" van de stad Zutphen, in de categorie maatschappelijke organisaties.

Het juryrapport meldde: "Dit project scoort goed in de breedte. Positieve combinatie van wonen/zorg/ecologie. Grote bewondering voor het feit dat zoveel partijen welbewust in dit bijzondere project stappen. Alle bewoners worden in de woonstructuur van het project opgenomen. Zo kan het ook!".

Onder de titel "Samen werken, samen leren – een scholingsplan voor zorghuis Helios" is een inventarisatie gemaakt van de benodigde competenties. Deze inventarisatie is verkregen via een Delphi-onderzoek onder een panel van twintig (ervarings)deskundigen. Voorts heeft de ergotherapeutische opleiding van de Hogeschool Amsterdam zich bereid verklaard de ergonomische inrichting van het Zorghuis onder de loep te nemen in het kader van een afstudeerproject. Dit project gaat lopen van april-oktober 2003. Het is voor het bestuur van de Stichting hartverwarmend te merken hoe er zich steeds nieuwe mensen aandienen om dit project geboren te helpen worden.

Op het moment zijn er zowel voor MCG-ers als Begeleid Zelfstandig Woners nog enkele plaatsen open. Aanmelden kan via de secretaris van het Zorghuis: Mario Domen, Tichelkuilen 161, 7206 BK, Zutphen, tel. 0575 52 42 49, e-mail: m.domen@wxs.nl

Zorgvisie van Bronlaak

Voorzien van het mooie nieuwe logo, verscheen enkele weken geleden 'De visie op zorgverlening in kernpunten' van sociaaltherapeutische woon- en werkgemeenschap Bronlaak. Yvon ten Brummelhuis, sinds 2 jaar directeur van Bronlaak, schrijft in haar voorwoord dat deze visie zich de afgelopen 53 jaar heeft ontwikkeld en nog steeds ontwikkeld wordt, en springlevend is. In de zorgvisie staat heterogeniteit centraal: "het samen leven met mensen van verschillende

leeftijd, sekse, niveau, met verschillende handicaps én met verschillende gaven is kenmerkend voor de sociaaltherapie. Mensen kunnen elkaar zo aanvullen, helpen en dragen. Mensen met een handicap kunnen ook elkaar ondersteunen en zijn niet alleen aangewezen op de professionele hulpverlener. Zo ontstaat rijkdom aan sociale interactie. Wat voor de cliënt geldt, geldt ook voor de begeleider: ieder maakt met zijn specifieke talenten deel uit van de gemeenschap. Gelijkwaardigheid wordt zo beleefbaar, en de rol van de medewerker is niet langer dominant. "... Een heterogene groepssamenstelling staat zorgdifferentiatie en specialisatie niet in de weg" is een kerngedachte uit deze nota.

"Het werken op Bronlaak is van een totaal andere orde dan 'deelnemen aan activiteiten in dagopvang'. Beroepskeuzes en loopbaanontwikkeling vormen de basis voor het werken. Elke bewoner heeft volledige werkweken van 10 dagdelen per week. Het werk is van kwalitatief hoog niveau." Is een andere kerngedachte.

"De algemene visie op behandeling en therapie sluit nauw aan bij de hedendaagse opvattingen over een integratieve behandeling. .... De zorgvraag wordt op een holistische wijze benaderd vanuit antroposofisch perspectief. Hierbij wordt het driedig en het vierledig mensbeeld uit de antroposofie ingezet. De behandeling richt zich tegelijk op biologische, psychologische, sociale en ontwikkelingsaspecten van de zorgvrager. Als voorwaarde geldt dat er voldoende aandacht moet zijn voor de basale behoeften, emoties en motivaties van de zorgvrager. Tenslotte is goede samenwerking tussen ouders en zorgverleners van essentieel belang."

Een visie om trots op te zijn! ■